

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania S. J.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych

o wysokość emerytury policyjnej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12
marca 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu

z dnia 23 września 2022 r., sygn. akt III AUa 1039/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 23 września 2022 r. oddalił apelację S. J. od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 27 lipca 2021 r. oddalającego wniesione przez niego odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie z dnia 26 lipca 2017 r., wydanej po otrzymanej z IPN informacji z 3 kwietnia 2017 r., ponownie ustalającej wysokości emerytury i renty inwalidzkiej ubezpieczonego od 1 października 2017 r. W decyzji dotyczącej emerytury wskazano, że podstawę wymiaru świadczenia stanowi kwota 6.609,89 zł, wysokość

emerytury wynosi 67,92% podstawy wymiaru, co stanowi kwotę 4.489,42 zł. Dalej organ rentowy wskazał, że ustalona wysokość emerytury jest wyższa od kwoty 2.069,02 zł, tj. przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, wobec tego wysokość emerytury wnioskodawcy zostaje ograniczona do kwoty 2.069,02 zł.

Podstawę wydania decyzji stanowił art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1280 ze zm., dalej jako: „ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy” lub „ustawa zaopatrzeniowa”) w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 2270 dalej jako: „ustawa nowelizacyjna”).

Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wywiódł odwołujący się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. W podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 15c oraz art. 13 ust. 1 lit. c w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej z uwagi na niezgodność z Konstytucją RP oraz naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 k.p.c. przez niedokonanie wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, iż służba odwołującego była pełniona na rzecz państwa totalitarnego.

Wobec przedstawionych zarzutów wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie odwołania w całości, a także o zasądzenie od organu

emerytalnego na rzecz skarżącego zwrotu kosztów procesu wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność wniesionej skargi, a nadto potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, a także rozbieżności w orzecznictwie sądów - gdyż w sprawie w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości emerytury organ, a w następstwie sąd powołał się na przepisy prawa materialnego stojące w sprzeczności z Konstytucją RP.

Uzasadniając wniosek skarżący podniósł, że w nader licznych prawomocnych orzeczeniach sądów w sprawach przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA uwzględniające odwołania funkcjonariuszy Policji w swej warstwie merytorycznej jako podstawę prawną rozstrzygnięcia podają argument - z jednej strony - o konieczności badania zgodności przepisów wyżej wymienionej ustawy z przepisami Konstytucji RP, aby - z drugiej strony - uznając ich niezgodność z przepisami Konstytucji RP wydać wyrok z praktycznym pominięciem przepisów uznanych przez Sąd za niezgodne z Konstytucją, a stanowiących podstawę do wydania zaskarżonych decyzji. Rozstrzygnięcie tej - jak się wydaje zasadniczej i fundamentalnej okoliczności - przesądza w praktyce o kierunku wydawanych przez sądy orzeczeń, przy czym rozbieżność stanowisk sądów jest tak zasadnicza, iż wymaga aby Sąd Najwyższy przyjmując niniejszą skargę kasacyjną do rozpoznania zajął jednoznaczne stanowisko co do podniesionych okoliczności.

Według skarżącego, wzgląd na zapewnienie jednolitości orzeczniczej sądów powszechnych na terytorium RP, wymaga - jak się wydaje - rozstrzygnięcia przedstawionego problemu prawnego przez Sąd Najwyższy, albowiem trudna do obrony / a właściwie niemożliwa / jest sytuacja odmiennej oceny prawnej przepisów ustawy w kontekście oceny ich zgodności z Konstytucją RP dokonywana przez sądy powszechne - co w przełożeniu na język praktyki - sprowadza się do konstatacji, że te same przepisy, w takich samych sprawach, albo są, albo nie są zgodne z Konstytucją i to niezależnie od tego czy w sprawie orzeka sąd np. w W., w P. czy w K..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana,

aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124). Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci

naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Sugerując potrzebę wykładni, odwołujący się nie wskazał przepisu prawa, którego konieczność interpretacji przez Sąd Najwyższy uzasadniałaby przyjęcie skargi do rozpoznania. Tymczasem jeżeli jako przesłankę przedsądu autor skargi kasacyjnej wskazuje na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to powinien przedstawić, który to przepis, budzący w jego ocenie poważne wątpliwości, a także rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykładni Sądu Najwyższego, skarżący nie uzasadnił w wyżej wskazany sposób istnienia tej przesłanki przedsądu. Wskazał jedynie na konieczność wykładni „przepisów w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości emerytury organ, a w następstwie sąd powołał się na przepisy prawa materialnego stojące w sprzeczności z Konstytucją RP”, nie precyzując, których przepisów prawa dotyczy omawiana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Odnosząc się zaś do przesłanki przedsądu ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to jest oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, należy zauważyć, że skarżący również i tu nie powołał żadnych przepisów prawa, w których kwalifikowanym naruszeniu upatruje tej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania

i tym samym nie przedstawił również żadnego wywodu prawnego uzasadniającego tezę o kwalifikowanym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa.

Z uwagi na to, że skarżący jako przyczynę uzasadniającą przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał występowanie potrzeby wykładni przepisów i oczywistą zasadność skargi, stwierdzić na koniec należy, że zapatrywania te wzajemnie się wykluczają. Nie można bowiem równocześnie twierdzić, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku było efektem oczywistego naruszenia przepisów rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji oraz sugerować, iż sprawa wymaga wykładni przepisów prawnych, a więc stosowanie konkretnych przepisów budzi poważne wątpliwości.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[ał]